

Paweł Stefanoff

ŚWINKA W 2004 ROKU

Słowa kluczowe: świnka, nagminne zapalenie przyusznicy, epidemiologia, Polska, rok 2004
Key words: mumps, epidemiology, Poland, 2004

W 2004 roku zarejestrowano 135 179 zachorowań na świnkę, o blisko 60% więcej niż w 2003 roku, i 4,7-krotnie więcej niż mediana w latach 1999-2002, w których miał miejsce okres międzyepidemiczny świnki (ryc. 1). Jednak w porównaniu do ostatniego szczytu zachorowań w 1998 r. odnotowano o 82 273 zachorowania mniej. Ogólna zapadalność w Polsce w 2004 r. wyniosła 354,1 na 100 000 mieszkańców i była wyższa niż w 2003 r. Zwraca uwagę mniejsze, w porównaniu do 2003 r., zróżnicowanie terytorialne zapadalności, od 192,1 w woj. mazowieckim do 750,4 w woj. kujawsko-pomorskim. Szczególnie wyraźny, 4,5-krotny wzrost zapadalności w porównaniu do roku 2003 wystąpił w województwach lubelskim – z 96,5 w 2003 r. do 437,9 w 2004 r. oraz opolskim – z 163,7 w 2003 r. do 712,5 w 2004 r. Natomiast spadek zapadalności z 443,0 w 2003 r. do 234,9 w 2004 r. wystąpił w woj. dolnośląskim (tab. I). Przed zarejestrowaniem w Polsce szczepionek przeciwko śwince obserwowano okresowy wzrost zachorowań w cyklach 3-4-letnich. Systematyczne zwiększanie odsetka zaszczepionych dzieci wpłynęło na opóźnienie i spłaszczenie szczytu wzrostu zapadalności, którego można było oczekiwać w 2002 r. (ryc. 1).

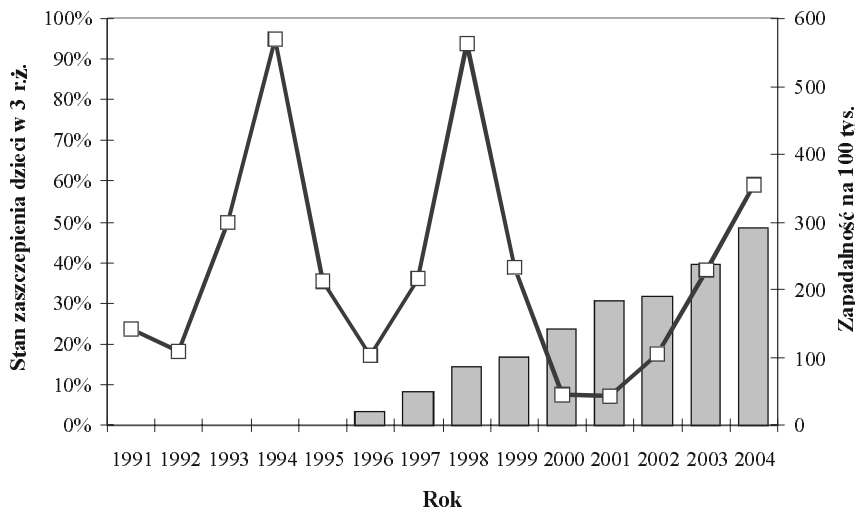
W Polsce szczepienie przeciwko śwince znajdowało się do 2003 roku na liście szczepień zalecanych, a od końca roku 2003 jest obowiązkowe dla dzieci w 2 roku życia. W 2004 roku pokrycie szczepieniami przeciwko śwince w skali kraju wśród dzieci w 3 roku życia osiągnęło 48,5%. W poszczególnych województwach odsetki te wahały się od 36,6% w woj. lubuskim do 61,3% w woj. mazowieckim. Porównując stopień zaszczepienia populacji wg województw z notowaną tam zapadalnością, nie stwierdza się jednakże prostej, istotnej statystycznie, zależności.

Zachorowania wśród dzieci i młodzieży do lat 14 stanowiły 89,1% ogółu przypadków. Jak co roku największą zapadalność odnotowano w grupie wieku od 5 do 9 lat – 3 110,5 na 100 000 (3 579,9 na 100 000 wśród siedmiolatków), następnie wśród dzieci w wieku od 10 do 14 lat – 1 646,2 na 100 000 i wśród dzieci do 4 roku życia – 718,4 na 100 000. Zapadalność wśród dorosłych była znacznie niższa (tab. II). W ostatnim dziesięcioleciu obserwuje się systematyczne zwiększanie odsetka liczby zachorowań wśród dzieci starszych, powyżej 15 r.ż., natomiast zmniejszanie się udziału dzieci do 5 r.ż. (ryc. 2). Ma to niewątpliwie związek z obserwowaną w tym okresie systematyczną poprawą wykonawstwa szczepień. Obecnie stosowane powszechne szczepienia nie będą skuteczne w zapobieganiu chorobie wśród najbardziej dotkniętych chorobą dzieci w wieku wczesnoszkol-

Tabela I. Świnka w Polsce w latach 1999-2004. Liczba zachorowań i zapadalność na 100 000 ludności wg województw

Table I. Mumps in Poland in 1999-2004. Number of cases and incidence per 100 000 population by voivodeship

Województwo	Mediana 1999-2002		2003		2004		hospitalizacja	
	zachorowania	zapadalność	zachorowania	zapadalność	zachorowania	zapadalność	liczba	%
POLSKA	28 763	75,0	87 336	228,7	135 179	354,1	6 019	4,45
1. Dolnośląskie	2 604	89,1	12 852	443,0	6 803	234,9	222	3,26
2. Kujawsko-pomorskie	1 574	74,9	6 138	296,7	15 514	750,4	779	5,02
3. Lubelskie	1 043	47,0	2 117	96,5	9 581	437,9	491	5,12
4. Lubuskie	730	72,0	5 753	570,8	3 932	389,6	122	3,10
5. Łódzkie	1 074	40,8	3 312	127,3	10 790	416,2	526	4,87
6. Małopolskie	2 393	74,0	6 219	191,5	8 772	269,4	435	4,96
7. Mazowieckie	1 528	30,0	3 324	64,8	9 871	192,1	467	4,73
8. Opolskie	1 152	106,9	1 732	163,7	7 508	712,5	170	2,26
9. Podkarpackie	994	47,1	5 540	264,2	5 318	253,6	350	6,58
10. Podlaskie	493	40,3	6 784	562,4	5 136	426,6	502	9,77
11. Pomorskie	1 245	56,6	8 875	406,0	8 831	402,8	664	7,52
12. Śląskie	6 277	129,1	10 197	215,9	11 674	248,0	225	1,93
13. Świętokrzyskie	1 393	106,5	2 030	157,0	3 391	262,8	100	2,95
14. Warmińsko-mazurskie	958	66,7	4 441	310,9	3 464	242,5	120	3,46
15. Wielkopolskie	2 748	81,9	5 847	174,2	19 627	583,8	665	3,39
16. Zachodniopomorskie	805	47,1	2 175	128,2	4 967	292,9	181	3,64

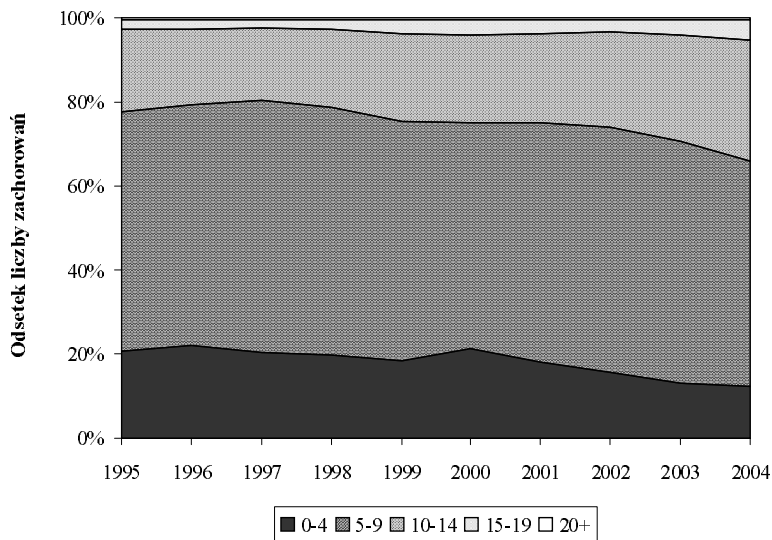

Ryc. 1. Świnka w Polsce w latach 1991-2004. Zapadalność na 100 000 ludności i stan zaszczepienia dzieci w 3 r.ż.

Fig. 1. Mumps in Poland in 1991-2004. Incidence per 100 000 population and vaccine coverage among 3-year old children

Tabela II. Świnka w Polsce w latach 2003-2004. Zapadalność i rozkład procentowy wg wieku
 Table II. Mumps in Poland in 2003-2004. Incidence per 100 000 and percentage in age groups

Wiek w latach	2003		2004	
	zapadalność	%	zapadalność	%
0 - 4	478,0	10,1	718,4	9,6
0	88,4	0,4	118,0	0,3
1	169,0	0,7	265,5	0,7
2	367,8	1,6	560,3	1,5
3	644,9	2,8	981,3	2,7
4	1 058,2	4,7	1 589,8	4,5
5 - 9	2 133,1	53,1	3 110,5	48,0
5	1 484,0	6,8	2 123,5	6,1
6	2 293,9	11,0	3 120,3	9,2
7	2 504,2	12,4	3 579,9	11,0
8	2 353,2	12,2	3 461,2	11,1
9	1 990,2	10,8	3 176,1	10,6
10 - 14	939,6	28,8	1 646,2	31,5
15 - 19	137,3	5,0	296,4	6,7
20 - 29	20,4	1,5	44,4	2,1
30 - 39	25,7	1,0	36,6	1,4
40 +	2,9	0,5	6,2	0,8
Ogółem	228,7	100,0	354,1	100,0

Ryc. 2. Świnka w Polsce w latach 1995-2004. Odsetek liczby zachorowań według grup wieku
 Fig. 2. Mumps in Poland, 1995-2004. Proportion of cases by age group

nym, dopóki nie obejmie się szczepieniami wszystkich roczników uczęszczających do kolejnych klas szkoły podstawowej. Taki cel można osiągnąć albo za pomocą szczepień akcyjnych, albo podając rutynowo drugą dawkę szczepionki przeciw śwince w 6 roku życia, przed rozpoczęciem przez dzieci nauki w szkole.

Zapadalność wśród mężczyzn w 2004 r., podobnie jak w latach ubiegłych, była wyższa niż wśród kobiet – odpowiednio 378,4 i 331,2 na 100 000. Zależność taką stwierdzono we wszystkich grupach wieku, oprócz grup wieku 20-35 oraz 40-60 lat, w których kobiety w większym stopniu niż mężczyźni zakażają się od swoich dzieci i wnuków. Zapadalność wśród mieszkańców wsi wynosiła 441,9 na 100 000 i była wyższa niż wśród mieszkańców miast (299,1). Nieznacznie wyższą zapadalność obserwowano w miastach u dzieci poniżej 10 roku życia. W grupie wieku 0-4 lata zapadalność wynosiła 735,9 na 100 000 w miastach i 696,3 na 100 000 na wsi, natomiast w grupie wieku 5-9 lat, odpowiednio, 3 208,4 i 2 995,4. W starszych grupach wieku zapadalność była wyższa w środowisku wiejskim.

W 2004 r. wystąpiły 2 szczyty zachorowań – od marca do czerwca (blisko 65 000 zachorowań; 49%) oraz pod koniec roku (11 259 w listopadzie i 11 417 w grudniu). Najmniej zachorowań rejestrowano jesienią (2 210 we wrześniu). Hospitalizowano 4,5% chorych na świnkę, podobnie jak w 2003 roku (4,6%). W 2004 r. nie stwierdzono zgonów z powodu świnki.

P. Stefanoff

MUMPS IN POLAND IN 2004

SUMMARY

In 2004, 135,179 cases of mumps were reported in Poland. The incidence (354.1 per 100,000) was higher compared to 2003 (228.7) and to the median incidence in 1999-2002 (75.0). The increase of mumps incidence in 2004 corresponds to natural fluctuations in the epidemic cycle, it is however delayed and lower compared to the previous peaks. This prolongation of epidemic cycle can be attributed to increasing vaccine coverage among 3 year old children (from 16.7% in 1999 to 48.5% in 2004). Mandatory vaccination of children aged 13-14 months with trivalent measles-mumps-rubella vaccine was implemented at the beginning of 2004. Approximately 4.5% of cases were hospitalized (6,019) and no deaths attributed to mumps were reported. Children 5-9 year old were the most affected age group (incidence 3,110.5 per 100,000).

Adres autora:

Paweł Stefanoff
Zakład Epidemiologii Państwowego Zakładu Higieny
ul. Chocimska 24, 00-791 Warszawa
e-mail: pstefanoff@pzh.gov.pl